

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 522/2021-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Szárszoi, s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Tpo/4/2021 z 28. januára 2021 a proti postupu, ktorý mu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Tpo/4/2021 z 28. januára 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Tpo/4/2021 z 28. januára 2021 **zrušuje**.
3. Krajskému súdu v Košiciach **prikazuje**, aby sťažovateľa **prepustil** ihneď z väzby na slobodu.
4. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **7 000 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Košiciach **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.
6. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 3. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením krajského súdu v konaní o väzbe, ktoré navrhuje zrušiť s tým, že bude prepustený z väzby na slobodu. Zároveň žiada finančné zadost'učinenie 20 000 eur.

II.

2. Sťažovateľovi bolo uznesením z 21. januára 2021 vznesené obvinenie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že do 21. januára 2021 o 2.30 h prechovával v osobnom aute v [REDAKOVANÉ] zelenú sušinu vykazujúcu znaky konope, neznámu bielu kryštalickú látku a iné veci, ktoré v zmysle § 89a ods. 1 Trestného poriadku vydal na základe výzvy policajtov, pričom bolo zistené, že časť vydanej veci zodpovedá najmenej 533 bežným jednotlivým dávkam pervitínu.

3. Okresný súd Michalovce uznesením z 24. januára 2021 nevyhovел návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby a ihneď ho prepustil zo zadržania. Uviedol, že postup policajtov bol od zastavenia vozidla sťažovateľa nezákonný. K zastaveniu vozidla došlo bezdôvodne, keďže nie je žiadny dôkaz o tom, že vozidlo bolo v pátraní. Preto postup policajtov nemal oporu v Trestnom poriadku a ani v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“). Podľa okresného súdu ďalším pochybením policajtov bolo, keď sa po vyzvaní sťažovateľa opýtali bez toho, aby ho predtým poučili o jeho zákonnej možnosti neobviňovať sám seba, či má pri sebe veci pochádzajúce z trestnej činnosti, a až následne po odovzdaní drog mu oznámili, že je podozrivý zo spáchania trestného činu a poučili ho. Výzva policajtov smerom ku sťažovateľovi, aby si postupne vyložil všetky veci, ktoré má pri sebe, je v rozpore so zákonom. Ak mali policajti podozrenie, že sťažovateľ spáchal priestupok, mali ho najskôr poučiť o jeho právach podľa § 8 ods. 2 zákona o Policajnom zbore, čo však opomenuli. Ak mali policajti podozrenie zo spáchania trestného činu, mali postupovať podľa Trestného poriadku, čo však tiež opomenuli. Okresný súd považoval vydanie veci sťažovateľom a aj zápisnicu o vydaní veci za nezákonný dôkaz. Z toho dôvodu sú nezákonnosťou postihnuté aj všetky ďalšie dôkazy, ktoré boli získané na základe nezákonného postupu. Okresný súd poukázal aj na nezrovnalosti v zápisnici o vydaní veci, keďže v spise sa nachádzajú rôzne verzie zápisníc, pôvodná zápisnica bola nahradená novou a v tej sú určité časti (najmä poučenie) zabielené.

4. Krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil a sťažovateľa vzal do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Krajský súd na rozdiel od okresného súdu vyhodnotil zadovážené dôkazy ako zákonné. K formálnym predpokladom na vzatie sťažovateľa do väzby poukázal na to, že sťažovateľ dobrovoľne vydal veci, medzi ktorými boli aj drogy. Následne potom,

ako policajti zistili, že môže ísť o drogy, privolali vyšetrovateľa, ktorý zrealizoval zápisnicu o vydaní vecí, na základe ktorej boli tieto veci sťažovateľovi odňaté. Podľa krajského súdu policajti neprekročili svoju právomoc a nekonali v rozpore so zákonom, pretože sťažovateľ sám a dobrovoľne vydal omamné látky. Policajti kontrolovali vozidlo v súlade so zákonom, pretože mali predchádzajúcu informáciu, že vozidlo je v pátraní, a navyše bol vyhlásený núdzový stav. Podľa krajského súdu je jediným nedostatkom predtlač tlačiva zápisnice o vydaní vecí, ktorá nebola dátumovo aktuálna. K materiálnym predpokladom na vzatie sťažovateľa do väzby krajský súd stručne uviedol, že z vykonaného dokazovania vyplýva, že skutok, ktorý sa stal, vykazuje znaky trestného činu a je dôvodné podozrenie, že sa ho mohol dopustiť sťažovateľ. Dôvod útekového väzby krajský súd odôvodnil tým, že sťažovateľ nemá trvalé bydlisko a prespáva na rôznych miestach. Dôvod preventívnej väzby krajský súd odôvodnil tým, že sťažovateľ už bol odsúdený pre tú istú trestnú činnosť a nemá riadny zdroj príjmu. S poukazom na charakter trestnej činnosti a osobu sťažovateľa dospel k záveru, že nahradenie väzby alternatívnymi prostriedkami nie je možné.

III.

5. Sťažovateľ porušenie svojich základných práv vyvodzuje z toho, že napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne a jeho závery sú svojvoľné, keďže odôvodnenie je v rozpore s dôkazmi vo vyšetrovacom spise. Sťažovateľ uvádza, že nie je zadokumentované, že vozidlo bolo v pátraní, rovnako nie je pravda, že policajti zastavili vozidlo až potom, ako mali zistiť, že je v pátraní, čo vyplýva zo samotnej výpovede policajta. Sťažovateľ ďalej uvádza, že nebol poučený pred vydaním vecí podľa § 89a Trestného poriadku, čo okrem iného vyplýva zo zápisnice o vydaní vecí. Sťažovateľ zdôrazňuje, že o vydaní vecí policajti vyhotovili až štyri verzie zápisníc, ktorými sa snažili napraviť nezákonnosť prvej zápisnice. Sťažovateľ ďalej uvádza, že policajti neoprávnene bez zákonného poučenia reálne vykonali osobnú prehliadku a prehliadku jeho vozidla. Sťažovateľ ďalej uvádza, že nie je zrejmé, z čoho krajský súd vyvodil, že núdzový stav mohol byť dôvodom zastavenia vozidla. V závere sťažovateľ uvádza, že uznesenie krajského súdu je ako celok nezákonné aj preto, že neobsahuje relevantné právne úvahy podľa § 176 ods. 2 Trestného poriadku, o to viac, že ide o zmeňujúce rozhodnutie, a preto krajský súd mal reflektovať a konfrontovať svoj odlišný záver s právnymi úvahami okresného súdu.

6. Krajský súd sa podaním vyjadril k ústavnej sťažnosti tak, že ju považuje za nedôvodnú. Zdôraznil, že postup súvisiaci so zaistením vecí sťažovateľa bol zákonný. Krajský súd vychádzal zo zistenia, že zastaveniu dopravného prostriedku vedeného sťažovateľom predchádzala informácia strediska o tom, že vozidlo je v pátraní. Sťažovateľ potom, ako bol policajtmí vyzvaný, aby vyložil z vreciek zbraň, ak ju má pri sebe, reagoval tak, že uviedol, že okrem iného má pri sebe aj drogy, ktoré sám dobrovoľne vydal. Policajti nevyzývali sťažovateľa na vydanie vecí pochádzajúcich z trestnej činnosti, a preto ho ani nepoučovali o zákaze sebaobvinenia, keďže sám bez výzvy polície dobrovoľne vydal drogy.

7. Sťažovateľ podaním z 20. októbra 2021 zotrval v plnom rozsahu na dôvodoch uvádzaných v ústavnej sťažnosti. Zdôraznil, že z výpovede policajta vyplýva, že policajti sa rozhodli vozidlo skontrolovať bez predošlej informácie, že vozidlo je v pátraní. Ďalej uviedol, že nie je pravda, že sťažovateľ dobrovoľne vydal drogy, čo vyplýva aj z rozporných výpovedí policajtov. Rovnako nie je pravda, že sťažovateľ bol poučený o zákaze sebaobviňovania pred vydaním vecí v zmysle

§ 89a ods. 1 Trestného poriadku, čo preukazuje aj existenciou rôznych štyroch zápisníc o vydaní tej istej veci. Sťažovateľ poukazuje na časový rozpor vykonávania jednotlivých úkonov, keďže vyšetrovateľ spísal prvú verziu zápisnice o vydaní vecí 21. januára 2021 o 4.44 h, keď už vykonával úkon trestného konania podľa Trestného poriadku, avšak sťažovateľa obmedzili na osobnej slobode podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku policajti na základe úradného záznamu 21. januára 2021 2.40 h. Vyšetrovateľ vykonával 21. januára 2021 v čase o 4.44 h úkon trestného konania, a to vydanie vecí, hoci sťažovateľa nemal vo faktickej moci, pretože zo zápisnice vyšetrovateľa o prevzatí a zadržaní osoby podľa § 85 ods. 3 Trestného poriadku je zrejmé, že sťažovateľa zadržal a prevzal 21. januára 2021 až o 10.15 h.

IV.

8. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia dohovoru, konkrétne namietaný čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 417/2011) vyplýva, že pri rozhodovaní o väzbe musia byť súčasne splnené formálne predpoklady väzby, t. j. musí existovať uznesenie o začatí trestného stíhania a uznesenie o vznesení obvinenia, a materiálne predpoklady väzby, t. j. musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a má znaky trestného činu, a že sa obvinený trestného činu dopustil, a zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku.

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či sa krajský súd dostatočne vysporiadal s formálnymi podmienkami, ktoré sú jedným zo zákonných predpokladov na vzatie obvineného do väzby. Sťažovateľ spochybňuje procesný postup orgánov činných v trestnom konaní týkajúci sa začatia trestného stíhania, ktorý smeroval k jeho obvineniu.

10. K námietke sťažovateľa, že policajti zastavili vozidlo sťažovateľa bez toho, aby bolo zdokumentované, že bolo v pátraní, krajský súd konštatoval, že z výsluchu členov hliadky bolo zistené, že policajti najprv spozorovali vozidlo a až následne, ako zistili, že je v pátraní, rozhodli sa ho skontrolovať. Krajský súd sa však vôbec nevysporiadal s odchylným skutkovým zistením okresného súdu, ktorý poukázal na výpoveď policajta [REDAKOVANÉ], podľa ktorého sa rozhodli skontrolovať vozidlo potom, ako ho spozorovali, a až následne jeho kolega zistil, že vozidlo je v pátraní. Krajský súd v tejto súvislosti nereagoval ani na námietku sťažovateľa z väzobného

výsluchu pred okresným súdom, že v trestnom spise nie je žiadny záznam o tom, že vozidlo sťažovateľa bolo v pátraní. Skutočnosť, či došlo k zastaveniu vozidla v súlade so zákonom, je významná pre posúdenie zákonnosti začatia trestného stíhania, pretože v súvislosti so zastavením vozidla došlo k vykonaniu ďalších úkonov, v dôsledku ktorých bolo začaté trestné stíhanie, keďže sa zistilo, že sťažovateľ má u seba drogy. Podľa § 8 zákona o Policajnom zbore policajt je povinný vykonávať služobný zákrok tak, aby zásah neprekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného jeho služobnou činnosťou. Podľa § 9 ods. 1 zákona o Policajnom zbore policajt v službe je povinný v medziach zákona vykonať služobný zákrok, ak je páchaný trestný čin alebo priestupok alebo je dôvodné podozrenie z ich páchania. V uvedených zákonných ustanoveniach je premietnutá ústavná požiadavka vyplývajúca z čl. 2 ods. 2 ústavy, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Policajt nie je oprávnený svojvoľne zastavovať vozidlá a bez akéhokoľvek rozumného dôvodu vykonávať bezpečnostnú prehliadku (R 47/2013, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Toš/7/2008 a rozsudok 4Tdo/92/2016). Z toho dôvodu bolo podstatné, aby sa krajský súd vysporiadal s tým, či policajti mali rozumný dôvod na zastavenie vozidla. Ak by sa zistilo, že policajti zastavili motorové vozidlo bezdôvodne, ich postup by bol od počiatku nezákonný a zákonný podklad by nemalo ani vykonávanie akýchkoľvek ďalších úkonov zo strany policajtov. Vzhľadom na to, že krajský súd na rozdiel od okresného súdu dospel k iným zisteniam týkajúcich sa podstatnej skutočnosti ohľadom zastavenia vozidla policajtmi, čo je rozhodujúce pre posúdenie následnej zákonnosti začatia trestného stíhania, mal náležite vysvetliť dôvody odchýlného posúdenia, ktoré však v rozhodnutí absentujú. Absencia odôvodnenia týkajúca sa podstatných skutočností majúcich vplyv na posúdenie zákonnosti začatia trestného stíhania zakladá ústavnú neudržateľnosť rozhodnutia krajského súdu. Ústavná neudržateľnosť je umocnená tým, že v odôvodnení krajského súdu absentujú akékoľvek úvahy a polemiky s rozhodnutím okresného súdu, ktoré by viedli krajský súd k zaujatiu odlišného záveru, aký zaujal okresný súd.

11. K námietke sťažovateľa, že nebol poučený podľa zákona pred tým, ako policajtom vydal drogy, krajský súd konštatoval, že po podrobení sťažovateľa dychovej skúške policajti vizuálne zistili, že mu z vrečka vytŕčali predmety, a preto ho vyzvali, aby vyložil z vreciek zbraň, ak ju má pri sebe. Sťažovateľ na to uviedol, že má pri sebe aj drogy, ktoré sám dobrovoľne vydal a následne bol zavolaný vyšetrovateľ, ktorý zrealizoval zápisnicu o vydaní vecí, na základe ktorej mu boli veci odňaté. Preto policajti postupovali správne, keďže nemohli počítať so situáciou, že sťažovateľ má drogy pri sebe. Krajský súd sa však nevysporiadal s odchýlnym skutkovým zistením okresného súdu, ktorý poukázal na výpoveď policajta [REDAKOVANÉ], z ktorej vyplýva, že potom, ako bol sťažovateľ vyzvaný, aby vydal zbraň (nôž), bol ďalej vyzvaný, aby uviedol, či má niečo pri sebe, čo by mohlo pochádzať z trestnej činnosti, bez toho, aby ho v súlade so zákonom predtým poučili o možnosti neobviňovať sám seba a neprispievať k vlastnému sebaobviňovaniu. Policajti dokonca výzvu urobili aj druhýkrát a aj druhýkrát bez zákonného poučenia. Z výpovede policajta [REDAKOVANÉ] vyplýva, že až potom, keď po obidvoch výzvach sťažovateľ postupne vydal drogy, mu oznámili, že je podozrivý zo spáchania trestného činu. Podľa okresného súdu postup policajtov bol nezákonný, pretože ak sa sťažovateľ zdal policajtom podozrivý, mali ho poučiť podľa § 8 ods. 2 zákona o Policajnom zbore. V odôvodnení krajského súdu absentuje náležité odôvodnenie, na základe čoho dospel k odchýlnemu záveru, že sťažovateľ dobrovoľne vydal drogy policajtom, keďže okresný súd dospel k diametrálne odlišnému záveru, argumentujúc výpoveďou policajta

██████████, z ktorej vyplýva, že sťažovateľ bol na vydanie ďalších vecí vyzvaný policajtom (t. j. nevydal veci dobrovoľne) a nebol ani zákonne poučený o zákaze sebaobviňovania. V tejto súvislosti bolo tiež podstatné ustáliť, aký zákonný podklad mala výzva policajtov na vydanie vecí. Krajský súd sa nevysporiadal ani s rozpormi súvisiaci s tým, že v trestnom spise sa nachádzajú tri rôzne zápisnice o vydaní vecí. Okresný súd v tejto súvislosti poukázal na rozpory v jednotlivých zápisniciach týkajúcich sa najmä ich opravovania a bielenia, ako aj nejasnosti týkajúce sa zákonnosti poučenia sťažovateľa. Krajský súd k týmto rozporom neuviedol žiadne stanovisko, hoci majú podstatný význam pre posúdenie zákonnosti začatia trestného stíhania. Takýto postup krajského súdu je ústavne neudržateľný, pretože v ňom absentujú úvahy, na základe ktorých dospel k opačnému záveru ako okresný súd.

12. Vzhľadom na to, že trestné stíhanie bolo začaté neodkladným úkonom, a to vydaním vecí, je potrebné posúdiť, či veci, ktoré vydal sťažovateľ, boli získané procesným postupom v súlade so zákonom. Zákaz sebaobviňovania je ústavný princíp vyplývajúci z čl. 47 ods. 1 ústavy. Obsahom zásady nikto nie je povinný obviňovať seba samého je, že nikto nemôže byť nútený, aby obviňoval seba samého. Ani verejný záujem na odhaľovaní, stíhaní trestného činu a potrestaní páchatel'a nemôže ospravedlniť taký postup, ktorý zasahuje do samotnej podstaty práva obvineného na obhajobu vrátane práva nebyť nútený obviňovať sám seba (Heaney a McGuinness proti Írsku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 20. 12. 2000 č. 34720/97 a Jalloh proti Nemecku, z 11. 6. 2006, č. 54810/00). Zákaz sebaobviňovania má chrániť obvineného pred bezprávnym donucovaním zo strany štátnych orgánov, a tým prispievať k zaisteniu spravodlivého procesu (R 92/2015). Z toho dôvodu je dôležité, aby policajt predtým, ako vyzve osobu na vydanie vecí, podľa § 89a Trestného poriadku túto osobu poučil o zákonnej možnosti neobviňovať sám seba a neprispievať k vlastnému sebaobviňovaniu z trestnej činnosti (rozsudok najvyššieho súdu 3Tdo/11/2013). Postupom podľa § 89a Trestného poriadku bol policajt povinný poučiť sťažovateľa predtým, než vec vydal, o tom, že nemá povinnosť vec vydať, ak by si vydaním vecí spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania. Krajský súd sa mal vysporiadať aj so zákonným podkladom výzvy na vydanie vecí, keďže výzva podľa § 89a ods. 1 Trestného poriadku nepredstavuje všeobecnú výzvu policajta voči osobe na vyloženie všetkých vecí alebo vyloženie vecí, ktoré by mohli pochádzať z trestnej činnosti, ale iba na vydanie konkrétnej veci, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania. Z výsluchu policajtov ██████████ a ██████████ vyplýva, tak ako to zistil okresný súd, že sťažovateľ bol vyzvaný na vydanie vecí bez predchádzajúceho poučenia o zákaze sebaobviňovania, a až následne, ako vydal veci, okrem iného aj drogy, mu bolo oznámené, že je podozrivý zo spáchania trestného činu a došlo k poučeniu o jeho právach. Keďže poučenie nepredchádzalo výzve na vydanie vecí, takýto postup policajtov je ústavne neudržateľný, pretože je v rozpore s ústavnou požiadavkou zákazu sebaobviňovania.

13. Krajský súd sa dostatočne nevysporiadal s podstatnými skutočnosťami, ktoré majú vplyv na posudzovanie zákonnosti začatia trestného stíhania. Zákonné začatie trestného stíhania je pritom formálnou podmienkou vzatia obvineného do väzby. Vzhľadom na absenciu presvedčivých úvah krajského súdu týkajúcich sa posúdenia zákonnosti začatia trestného stíhania aj s ohľadom na to, že dospel k odchylnému záveru ako okresný súd, hoci chýbajú presvedčivé úvahy, ktoré by spochybnili správnosť záverov okresného súdu, je rozhodnutie krajského súdu ústavne neudržateľné. Ústavná neudržateľnosť spočíva v tom, že krajský súd nedal odpovede na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce formálne podmienky nevyhnuté na vzatie sťažovateľa do väzby. Keďže

formálne podmienky sú nevyhnutným predpokladom na vzatie sťažovateľa do väzby a tieto neboli splnené, ústavný súd sa ďalej nezaoberal materiálnymi podmienkami. Z toho dôvodu namietaným rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa rozhodnutím krajského súdu a toto rozhodnutie zrušil.

V.

14. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu, aby ho prepustil z väzby na slobodu. Vzhľadom na to, že ústavný súd zrušil rozhodnutie krajského súdu ako ústavne neakceptovateľné a toto uznesenie bolo podkladom na vzatie sťažovateľa do väzby, neexistuje ústavne akceptovateľný titul na ďalšie držanie sťažovateľa vo väzbe. Ochrana základného práva na osobnú slobodu vyžaduje, aby ústavný súd adresoval krajskému súdu príkaz na prepustenie sťažovateľa z väzby (III. ÚS 199/05, I. ÚS 115/07, I. ÚS 157/07, ÚS III. ÚS 33/2021). Podľa § 133 ods. 1 písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa. Len prepustenie sťažovateľa z väzby môže byť dostatočnou ochranou sťažovateľa pred ďalším porušovaním jeho základného práva na osobnú slobodu, k porušeniu ktorého došlo namietaným rozhodnutím krajského súdu. Preto bolo krajskému súdu prikázané, aby sťažovateľa ihneď prepustil z väzby na slobodu.

15. Zistenie, že došlo k ústavne neakceptovateľnému obmedzeniu osobnej slobody väzbou, odôvodňuje návrh sťažovateľa, ktorý žiadal priznať finančné zadosťučinenie 20 000 eur. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Primerané finančné zadosťučinenie v tomto prípade predstavuje obligatórny prostriedok nápravy porušenia práva na slobodu, čo osobitne vyplýva aj z čl. 5 ods. 5 dohovoru, podľa ktorého každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s čl. 5 dohovoru, má nárok na odškodnenie. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vrátane určenia jeho výšky vychádza ústavný súd zo zásad primeranosti so zreteľom na konkrétne okolnosti veci. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým vtedy, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné napraviť zrušením rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, III. ÚS 523/2021). Vo veci sťažovateľa došlo k zásahu do jeho základného práva na osobnú slobodu väzbou, a to v období od namietaného rozhodnutia 28. januára 2021 do rozhodnutia ústavného súdu (12. novembra 2021). Zásah do základného práva na osobnú slobodu ústavne neudržateľným väzobným rozhodnutím predstavuje závažný zásah do práva sťažovateľa, ktorý nie je možné navrátiť do pôvodného stavu. Vzhľadom na ústavne neudržateľné obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa po dobu 288 dní a okolnosti, za ktorých k nemu došlo, bolo sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie 7 000 eur, čo je primeraná suma z hľadiska dôsledku neoprávneného zásahu do základného práva na osobnú slobodu sťažovateľa v trvaní približne deviatich mesiacov väzby.

VI.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 691,34 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie 3 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 10,87 eur) predstavuje 576,12 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 115,22 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu